GAZDASÁG ÉS PÉNZÜGY • 12. ÉVF. 4. SZ. • 2025. DEC. • DOI: 10.33926/GP.2025.4.8

KÖNYVAJÁNLÓ

Terták Elemér – Kovács Levente
KIBERBIZTONSÁG – KIBERTÉR

Budapest, 2024
Magyar Bankszövetség

A digitális technológiák rohamos fejlődése a globális és a nemzetgazdaság működését egyaránt új alapokra helyezte. Az eredményes kibervédelemhez naprakész minőségi ismeretekre van szükség. A kiberbiztonság kérdése ma már nem pusztán informatikai probléma, hanem a gazdasági és pénzügyi stabilitás, a társadalmi bizalom és a nemzetbiztonság egyik alappillére. Ezen összetett folyamatok közérthető, mégis tudományos igényű bemutatására vállalkozott *Terták Elemér és Kovács Levente Kiberbiztonság – kibertér* című kötete, amely a Magyar Bankszövetség gondozásában jelent meg.

A kötet szerzőpárosa jelentős tapasztalattal rendelkezik a hazai és nemzetközi bankrendszer működésében, a pénzügyi szabályozásban, valamint az innovatív pénzügyi szolgáltatások fejlesztésében. *Kovács Levente* a Magyar Bankszövetség főtitkára, valamint tanszékvezető egyetemi tanár a Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Karán, ahol a Doktori Iskola törzstagja. Tudományos tevékenysége kiterjed több szakmai folyóirat szerkesztőbizottságában való részvételre. Korábban a koreai KDB Bank vezérigazgató-helyettesi posztját töltötte be, 2002-2006 között pedig a GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. fejlesztési, majd üzleti ügyvezető igazgatója volt. *Terták Elemér* jelenleg a Magyar Közgazdasági Társaság elnökségi tagja, szakmai életútja során a legnagyobb magyar bank, az OTP Bank Rt. vezérigazgatója és az igazgatóság elnöke volt 1990 és 1992 között, később a K&H Bank Felügyelőbizottságának elnöke volt, majd az Európai Bizottság belpiaci főigazgatóságának pénzügyi intézményekért felelős igazgatói szerepkörét látta el.

A szerzők célja, hogy a kibertér működésének technológiai, gazdasági és kriminológiai aspektusait rendszerezett módon, a pénzügyi szektor szemszögéből, de interdiszciplináris kontextusban és közérthetően tárják az olvasó elé.

Az elmúlt években a gazdaság számos iparágában jelentős újítások mentek végbe, elsősorban az internet és digitális technológiák okozta alacsonyabb belépési küszöbnek, az elektronikus üzleti modellek vállalkozásindítási és működési költségei csökkenésének, valamint a fogyasztói szokások változásának köszönhetően.

Paradigmaváltások sorozata történt a szállásfoglalástól a reklámpiacon és a zeneiparon keresztül a pénzügyi szektorig, és a korábbi üzleti modelleket gyakran egy új, digitális modell váltotta fel.

A kiberbiztonság és kibervédelem az egyéni, társadalmi, közintézményi, közszolgáltatási és vállalati oldalról napjaink világszerte legégetőbb kihívásainak az egyike. Kétségtelen, hogy a közelmúlt egyik legfigyelemreméltóbb jelensége a drasztikus arányú kiberbűnözés megjelenése és egyre nagyobb térnyerése, ugyanis a bűnözők a technológiai megoldásokkal visszaélve megkárosítják a gyanútlan és felelőtlen áldozatokat.

Terták Elemér és Kovács Levente *Kiberbiztonság – kibertér* című kötete érezhetően a legszélesebb körű gyakorlati alkalmazás ambíciójával készült. A munkafolyamat egy végső állomását magam is láthattam, a kötet szakmai lektora lehettem.

A kötet egyik megállapítása, hogy a jogrendszer csak késedelmesen képes követni a végbemenő változásokat, így a globális kibertérben a hatékony bűnüldözés komoly lemaradásban van, miközben a bűnelkövetők a technológiai fejlődést folyamatosan kihasználva mások rovására gazdagszanak.

A 206 oldal hosszú kötet 8 fejezetből áll, 24 táblázatot és 12 ábrát tartalmaz.

A mű egyik legnagyobb erénye, hogy történeti dimenzióba helyezi a kiberbűnözés fejlődését. A szerzők az 1834-es francia távíróhálózat feltörésétől a 21. század legösszetettebb, államilag támogatott kibertámadásáig követik végig a kibertérben zajló bűnözés történetét.

A könyv a kiberbűnözést „ezer milliárd dolláros nagyságrendű iparágként" értelmezi, amelyben a bűnelkövetők között is specializálódás és munkamegosztás figyelhető meg – a magányos hackerektől az államilag finanszírozott kibercsoportokig. A szerzők hangsúlyozzák, hogy a bűncselekmények elkövetési módjai a digitalizációval párhuzamosan személytelenné váltak: az elkövetők és áldozataik közötti távolság megszüntette a bűntudat korábbi pszichológiai gátját, ezzel is növelve a bűnözés kockázatát és gyakoriságát.

A kötet központi gondolata, hogy a kiberbiztonság nem kizárólag technikai védelem kérdése, hanem rendszerszintű biztonsági kihívás, amely a társadalom több alrendszerét is érinti. A szerzők – nagyon helyesen – a pénzügyi szektorra is koncentrálnak, amely a digitalizáció korai adaptálójaként egyben a kockázatok elsődleges célpontja is. A banki infrastruktúrák ellen irányuló támadások nemcsak pénzügyi veszteségeket okoznak, hanem az ügyfelek bizalmát és a pénzügyi rendszer stabilitását is aláássák.

A kötet külön fejezetben foglalkozik a nemzetközi kiber-kooperációkkal, amelyben a szerzők bemutatják a Budapesti Egyezményt, s felhívják a figyelmet annak a jelentőségére. Bőséges statisztikai adatokat, információkat kapnak az olvasók a kiberbűnözés trendjeiről. A kiberkárokkal foglalkozó fejezetnek két fő célja is van:

rámutatni a megbízható adatok szűkösségére és a szabványosított kiberbiztonsági definíciók hiányára.

Nagyon fontos tisztázni, hogy a kiberkockázatokkal kapcsolatban kétféle biztosítás létezik. Az egyik a vagyoni kockázat biztosítása, ami fedezetet nyújt a vállalkozásoknak az online térben elszenvedett károk okozta veszteségekre és javarészt a szoftver-meghibásodások, valamint az infrastruktúra-meghibásodások okozta károkra is. A másik típusú biztosítást a felelősségbiztosítások köre jelenti.

A kibervédelmi fogalmak és jelenségek enciklopédikus kigyűjtését, rendszerezését, meghatározását és magyarázatát is tartalmazza a kötet. A kibervédelmi fogalomtár az elkészítésekor, azaz jelen tanulmány közreadásakor 111 olyan kibertéri alapfogalmat és 33 magyar fogalomnak az angol változatra való átirányítását tartalmazza, amely szükséges ahhoz, hogy a kibervédelem, a kiberbiztonság iránt érdeklődők és az ezen a területen dolgozók ebben az új térben el tudjanak igazodni[1].

A szerzők érvelése szerint a kiberbiztonság globális természetű jelenség, ezért a nemzetközi terminológia ismerete elengedhetetlen az egységes szakmai kommunikációhoz.

A *Kiberbiztonság – kibertér* című kötet a kiberbiztonság hazai szakirodalmában hiánypótló munka. Interdiszciplináris megközelítése – amely a technológiai, gazdasági és társadalomtudományi szempontokat egyaránt érvényesíti – lehetővé teszi, hogy az olvasó komplex képet kapjon a kibertér dinamikus és veszélyekkel teli világáról. A könyv tudományos igényességgel, ugyanakkor közérthetően tárgyalja a digitális korszak biztonsági dilemmáit, és gyakorlati támpontokat is kínál a kockázatok kezelésére.

A kötet ajánlható mindazon informatikusoknak, közgazdászoknak, bankároknak, egyetemi oktatóknak, kutatóknak és szakpolitikai döntéshozóknak, akik a kiberbiztonság kérdését a gazdasági és társadalmi modernizáció tágabb összefüggéseiben kívánják értelmezni.

A szerzők a mindennapok tapasztalatai alapján úgy vélik, hogy bár a szolgáltatók, az állam biztonsági szervei és a média egyaránt sokat tehetnek (és tesznek is) a kibertér biztonságának növeléséért, a kiberbiztonságért a legtöbbet maguk a felhasználók tehetik, mégpedig azáltal, ha az interneten lebonyolított ügyleteik során megfontoltan, körültekintően járnak el, nem dőlnek be csábító, ámde csapdát rejtő hirdetéseknek, rendszeresen frissítik a szoftvereket és nem osztanak meg gondatlanul bizalmas adatokat ismeretlen személyekkel. A szerzők művüket főleg a felhasználóknak szánták, hogy a szakmai ismeretek megosztásával, a

1 A fogalomtárat a Szerzők a kötettől függetlenül a Gazdaság és Pénzügy 2025. évi 3. számában közölték, ahol arra is utaltak, hogy még „e" változatban – várhatóan a www.kiberpajzs.hu oldalon – ez a gyűjtemény folyamatosan bővülni és aktualizálódni fog.

bűnelkövetési módok és a védekezési lehetőségek ismertetésével segíteni tudják felkészülésüket a saját személyi és vagyoni biztonságuk megóvására.

Minden személyes érdekkonfliktus nélkül állítom, hogy a mű nemcsak a szakemberek és a pénzügyi, banki vezetők számára készült, hanem szélesebb körben akár tankönyvként, akár kézikönyvként is remekül forgatható, hiszen kitűnően összegzi a kiberbiztonság területéhez kapcsolódó legfontosabb ismereteket.

Kerényi Ádám[2]

2 *Kerényi Ádám* tudományos munkatárs, ELTE Társadalomtudományi Kutatóközpont. E-mail: kerenyi.adam@elte.tk.hu.